

Na petdesetletni poklicni poti

Janko Lešničar je opravil specializacijo iz infektologije leta 1952 v Ljubljani in leta 1955 za infekcijske bolezni centralnega živčevja v Parizu. Leta 1962 je postal primarij, leta 1964 docent, leta 1967 je obranil doktorsko disertacijo, leta 1968 je bil izvoljen za izrednega in leta 1984 za rednega profesorja za infekcijske bolezni na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Kot predsednik Sveta za raziskovalno dejavnost v Zdravstvenem centru Celje je to dejavnost vodil in načrtno razvijal.

Od 1949. do 1953. leta je bil okrajni zdravnik za okraj Celje - okolica. Od 1956. do 1967. leta je bil strokovni direktor celjske bolnišnice. 10 let je bil predsednik Zdravniškega društva v Celju. Na njegovo pobudo je bila ustanovljena Infektološka sekcija SZD, ki ji je predsedoval v letih 1971-1980. Od leta 1978 do 1998 je bil član uredniškega odbora Zdravstvenega vestnika in v letih 1983-1988 predsednik sveta tega medicinskega časopisa. Bil je sodelavec v strokovnem odboru za medicino v uredništvu Enciklopedije Slovenije. Bil je tudi član Razširjenega strokovnega kolegija za infektologijo. Doslej je objavil 110 znanstvenih in strokovnih člankov, od teh 30 v mednarodnih revijah, ter 80 poročil in zapisov s kongresov in recenzij knjig. Izdal je dve knjigi o klopnem meningoencefalitisu in uredil več publikacij o meningitisu in hepatitisu.

Leta 1959 in 1987 je dobil nagradi Sklada Borisa Kidriča, nagrado občinske skupščine Celje 1963, plaketu za zasluge pri razvoju Bolnišnice Celje 1987, priznanje dr. Jožeta Potrča 1989 in red dela z zlatim vencem 1972. Od leta 1983 je častni član Slovenskega zdravniškega društva, leta 1998 je postal častni meščan Celja.

Po vsem težkem, odgovornem, strokovnem in družbenem udejstvovanju v življenju pričakuje Janko Lešničar svoj petinosemdeseti rojstni dan ob skrbni ženi Tanji - pokončen, bister, poln zanimanja za dogodke v njegovi ožji in širši okolici. Želimo mu, da ostane tak vsaj do naslednjega okroglega življenjskega jubileja.

PRIMARIJ MAGISTER ZNANOSTI ZORAN ARNEŽ, DR. MED., SPEC. STOMATOLOGIJE, 80-LETNIK

Franc Štolfa

Te dni praznuje visok življenjski jubilej, poln energije in delovnega elana eden najvidnejših predstavnikov slovenskega zdravništva in posebej slovenske stomatologije prim. mag. Zoran Arnež.

Imam čast in privilegij, da smem v imenu Znanstvenega društva za zgodovino zdravstvene kulture Slovenije nasloviti nekaj prijaznih besed našemu članu dr. Zoranu Arnežu, dragemu kolegu, ki ga poznamo kot zapisovalca številnih zgodovinskih dogodkov in dejstev, ki bi sicer šli v pozabo. Tudi po njegovi zaslugi se je ohranila zgodovina naše stomatologije.

Prostor ne dopušča, da bi navedel vse strokovne prispevke slavljenca. Velikokrat slišimo, kako smo slovenski zobni zdravniki okorni in nemotivirani pri pisanju znanstvenih in strokovnih člankov. Dr. Zoran Arnež je tisti, ki mu veljajo zasluge, da se tudi te stvari iz leta v leto spreminjajo na bolje. Znal je z neumornim delom in širokim medicinskim gledanjem pri zobozdravstvenih delavcih vzbuditi ljubezen in spoštovanje do poklica, stroke, pa tudi odnos med zdravnikom in bolnikom. Kakšen naj bi bil, je odvisno predvsem od zdravnika. Bolnika moraš imeti rad, čeprav to ni vedno lahko. Odloča prvo srečanje. »Ujeti moraš njegov jezik, od kod prihaja, s čim se ukvarja. Tako se podirajo pregrade.« Žal mnogi zanemarjajo take priložnosti.

Bil je mentor in svetel vzgled mladim slovenskim stomatologom in jim delil svoje bogato znanje, pripravljen pomagati tudi s toplo človeško besedo. Dr. Zoran Arnež, brez dlake na jeziku vsakemu, brez sovraštva v srcu, pove iskreno tisto, kar misli. Povedano je plod izkušenosti in modrosti, ki si ju je pridobil.

Rodil se je 20. oktobra 1926 v Ljubljani. Med prvimi je leta 1952 promoviral na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Specializacijo iz stomatologije je končal leta 1957. Izobrazil se je v čeljustni in zobni ortopediji (ortodontiji) pri prof. dr. Jožetu Rantu v letih 1960-1963. Podiplomski študij iz javnega zdravstva je opravil v Zagrebu leta 1969-1970 ter magistrirjal s področja javnega zdravstva pri prof. Kesiću v Zagrebu leta 1979. Za njegov prispevek slovenski stomatologiji mu je bil podeljen naslov primarij leta 1987.

Področja, ki jim je posvetil posebno skrb, so bila uvažanje dispanzerskega načina dela v zobozdravstveni službi, dvig zdravstvene kulture, zdravstvene vzgoje ter s tem v zvezi zobozdravstveno varstvo predšolskih in šolskih otrok in mladine. Soustvaril je podiplomski študij javnega zobozdravstva s socialnomedicinskim značajem. S tem se je seznanilo dovolj poznejših pedontologov, nosilcev dispanzerjev za varstvo otrok in mladine. Korenine, da se Slovenci lahko danes smelo predstavimo svetu z enim najnižjih KEP na svetu, je iskati v izjemnem poznavanju stroke, kjer zobozdravstveno vzgojno delo zajema vse otroke od najnežnejšega obdobja do končanega šolskega obdobja. (Zobo)zdravstvena vzgoja je pokukala v vrtnice, šole. Vse bolj je potrebna, čim hitreje se družba razvija in čim hitreje prodira nova kultura v staro izročilo.

Zobna gniloba in vse njene posledice, obolenja obzobnih tkiv, parodontopatije so v svetu velik zdravstveni problem. Še vedno narašča število tistih, ki jih je zajela bolezen civilizacije.

Prim. dr. Zoran Arnež je že v času II. svetovne vojne pokazal svojo pokončnost in jo izrazil kot družbeni delavec po končani vojni. Sprejemal je razne odgovornosti kot predavatelj za širjenje zdravstvene kulture in prosvete, tako po radiu, v reviji Rdečega križa, na televiziji in pisal članke v strokovnih časopisih. Bil je pionirsko delo.

V svojem času je bil »spiritus agens« v Društvu zobozdravstvenih delavcev Slovenije. Sprva kot podpredsednik in deset let njegov predsednik. Leta 1979 je bil imenovan za častnega predsednika DZDS in predsednika nadzornega odbora Društva.

Dr. Zoran Arnež ima kaj pokazati. Družba se mu je oddolžila za vse, kar je dal slovenski stomatologiji, za njegovo dolgoletno in uspešno delo s številnimi priznanji: občinskimi, republiški in državnimi.

Dovolite mi, da vam in vaši družini želimo vse najboljše, zdravja in sreče in hvala za vse, kar ste storili za nas, ki se ukvarjamo z zgodovino, ki občudujemo vse, kar je prišlo izpod vašega peresa.

Čestitamo. Ponosni smo, da ste v naših vrstah!

Ad multos annos, dragi kolega!

Medikohistorična rubrika

DR. MAJDA MAČKOVŠEK V TABORIŠČU RAVENSBRÜCK

Jože Drinovec

Od 8. do 12. aprila 2006 je bilo v Sloveniji srečanje Internacionalnega komiteja Ravensbrück. V Ravensbrücku je bilo žensko taborišče, o katerem, vsaj mlajši, vemo malo. Leta 1971 je v tedanji založbi Partizanska knjiga v Ljubljani izšla knjiga z naslovom FKL žensko koncentracijsko taborišče Ravensbrück, ki sta jo uredili Erna Muser in Vida Zavrl. Iz te knjige objavljamo prispevek M. Mačkovšek, ki sam zase najbolj govori o hudih razmerah v tem taborišču, nemogočem zdravstvenem okolju, a hkrati tudi o človečnosti naših zdravnic.

V Ravensbrück so me odpeljali 14. oktobra 1944, in to naravnost iz dežurne službe na ljubljanski kirurgiji. Samo nekaj ur sem bila v prisilni delavnici.

V Ravensbrücku, kamor sem prišla 17. oktobra, sem bila le malo časa na nekem dohodnem bloku. Kmalu je zame izvedela dr. Vida Stojkovičeva in prišla pome ter me odpeljala na revir I k dr. Zdenki Nejedlovi ter drugim Čehinjam, ki so mi omogočile, da sem pričela takoj delati kot zdravnica na bolniškem bloku 7. V delo me je uvajala dr. Mila Janů.

Na tem bolniškem bloku smo zdravile domala vse bolezni – od pljučnice do driske, od sladkorne bolezni

do različnih flegmon, ki smo jih premeščale na kirurški oddelek.

Prve čase se mi je zdelo v taborišču in še posebej na revirju vse grozno, nemogoče, nevzdržno. Bilo je toliko gorja na kupu, bolezni, neznosnih higienskih razmer, nečlovečnosti, da sem skoraj obupala. Mislila sem, da se mi bo zmešalo, in imela sem smešen občutek, da bom prav vse pozabila, da tudi pisati ne bom več znala. Posebno mi je bilo hudo, ker sem prišla iz urejenih razmer ljubljanske kirurgije naravnost v taborišče, kjer je bilo vse čisto brez osnovnih higienskih in zdravniškohigienskih pogojev, vse proti pravilom osnovne medicine. Spočetka sem bila prepričana, da kot zdravnica sploh ne bom mogla prav koristiti. Res so bila tukaj popolnoma drugačna merila in pomembne so bile čisto druge stvari kakor v normalni bolnišnici. Po kakšnem tednu pa sem ugotovila, da le ne bom popolnoma nekoristna, da bom lahko, čeprav jetnica, vendarle marsikaj uredila. Postala sem spet pogumna. Bistveno je bilo, da si bolnicam, ki jim nisi mogla dajati ustreznih zdravil in opravljati pri njih zdravniških posegov po predpisih, čim bolj tovariško in človeško pomagala in jih tako opogumljala. Boriti smo se morale proti različnemu barantanju, proti temu, da bi si osebe in tudi nekatere bolnice prisvajale hrano, ki jim ni pripadala, in jo preprodajale za druge dobrine. Paziti je bilo treba na to, da bolnice, ki so bile najbolj uboge, najbolj brez moči, niso ostajale brez hrane, da se jim je pravično delila in da so dobivale vsaj tisti minimalni obrok, ki jim je pripadal. Pomembno je bilo tudi vprašanje higiene in razuševanja, saj je bilo uši toliko, da smo jih bolnicam, ki so prihajale prek revirja I iz stanovanjskih blokov, brisale kar z brisačo s telesa. Toda predvsem je bilo važno postaviti pravo diagnozo in skušati potem v danih razmerah zdraviti, napraviti morebitne operacije, pnevmotorakse, incizije in druge take posege.

Zdravil je bilo zelo malo in tudi izbira izredno majhna. Prinašala jih je SS sestra. Zapisovala sem, kaj potrebujem. Seveda nikoli nisem dobila niti tistega niti toliko, kolikor sem želela in potrebovala. Dobila sem, kar so pač hoteli dati, in s tistim sem morala shajati In prav to je bilo najhujše. Tisto večno vprašanje: Komu dati zdravilo? Najrajši bi jih bila dajala vsem potrebnim, a kaj, ko jih še zdaleč ni bilo dovolj za vse: nekaj praškov in tablet in še teh ni bilo kaj prida. Nisem smela biti pristranska in tudi ne kriva smrti tam, kjer je bilo še količkaj upanja, da bo bolnica okrevala. Tiste, ki jih je bolezen že sama obsodila na smrt, sem navadno izločila. Kljub temu je bilo zdravil zmeraj veliko premalo. Potem sem se odločila za mlajše, a vedno me je pekla vest.

Ko sem prišla na revir, sem vprašala, če preti bolnicam kakšna nevarnost. Povedali so mi za občasne *himelfahrtstransporte* v Lublin, od koder se razen enkrat niso vrnile. Človek ni nikoli vedel, kaj storiti, da bi bilo za bolnice boljše. Lahko bi jim škodoval, če bi jih poslal na tak transport, morda bi jim škodoval, če jih na tak transport ne bi poslal. Na srečo sama nisem bila nikoli v podobnih škripcih, ker od takrat, ko sem prišla, in do pravih selekcij, vsaj od tam, kjer sem delala jaz, ni odšel noben takšen transport na »zdravljene«.